

מִצְוֹת הַרְאִיָּה - הַרְאִיָּה

א.

שורש ברית וכריתות ברית במובן המוסרי הוא, שהענין החיובי ואידיאלי, הנובע מתמצית המוסר היותר נעלה ונשגב, יהיה מוטבע עמוק וחזק בכל טבע הלב והנפש, עד שלא יצטרך לא זירוז ולא חזוק ולא סייג לשמירתו, כי-אם יהיה מוחש וקבוע, כמו שטבועה, למשל, בלב אדם ישר מניעת רציחה וכדומה מן השלילות הרעות שכבר הספיק כח המוסר הכללי לקלטן יפה. בהיות האדם במצב כזה בכל עילוויו הוא שש ושמח בשם ד' ובוטח תמיד בחסדו. פגם הברית מחליש את כח הטבעיות שבמוסר, על כן הוא מוליד חרדה ורפיון בעומק הנפש, והחרדה הפנימית כאה מפני העלילות לסור מדרך הטוב, וצריך תמיד שמירה והתחזקות שכלית ועיונית. אמנם ע"י התגברות תשובה עליונה מאהבה חוזר גם הקלקול הזה לטובה, כי תחת שה"י עושה דברים רבים בכח הטבע, שאינו מושכל, יעשה עכשו ע"י הכח המושכל (א). וכשיקבל אז לטובה ובשמחה ג"כ את מעוט הרגשותו את התענוג הראוי לבא מדרך הטוב ומעבודת ד' בכלל, וגם את הפחדים והמרורות הבאים לרגלי התגברותו ללכת בדרך ישרה, - שאם לא היתה מדת הברית רפויה אצלו היה כבר עושה הכל בבטחון ושמחת לב, - בזה הוא מקנה לעצמו הרגל פנימי לעשות את הטוב בשביל עצם הטוב האמתי, דהיינו חפץ השם יתברך (ב). ביחוד ראוי אז להיות קורת-רוח מצטירת בכל מצוה וכל ענין של עבודה וכל מדה טובה, שמצד הרגש העצמי שבו איננו מכיר אותה לגמרי בהדרה המלא, באופן שתמשכהו נפשו לה. ואע"פ שמצד פרטיותו איננו מרגיש התעלותו המוסרית, ע"י מעשה-טוב ולמוד זה וכדומה, אבל בצירוף החשבון הכללי, בכללות כנס"י ודאי שכל הכשר רוחני ומוסרי וכל צד של קרבת ד' מכריע לטובה. ובכלל משקל הרוחניות ודאי חסר הוא בעולם, ע"י ריבוי המון השקועים בחמריות, על כן אע"פ שלפעמים מתוך שמצד פרטיותו פנה כבר במדה הגונה לרוחניות, ואולי כבר נחלשה חמריותו ע"י, ואיננו מרגיש כראוי את הרגש הנעים שצריכה הקדושה לפעול על לב ההולך בדרכיה, אבל בהצטרף משקל הרוחניות שלו לאוצר הכלל ימצא המקום של יבושת לח אצילות הקדושה וירטיבהו בהשפעתו, אז ישא פרי האמת, וראוי לו לשמח בזה. "עושיך מאהבה ושמחים ביסורים עליהם הכתוב אומר ואהביו כצאת השמש בגבורתו" (ג).

ב.

מי שבריתו שלם יכול להתרחב בארחות-חיים ג"כ בחמריות מרובה. מבלי שתבלבל אותו מתוך כך מחשבה מטרת. אמנם לפי ערך פגם הברית כן יהיה קשה לו, גם בעת התחלת תשובתו, להיות עסוק בעניני חמריות, ואפילו לתכלית טוב. כי כל דבר קטן יבלבל רעיונו. על כן התיקון האמתי בזה הוא להיות עסוק בעמקי חכמה ודעת אלהים. דהיינו עמקי דברי הגדה, שמתוך כך הוא מכיר את מי שאמר והיה העולם (ד). ומתוך גודל שפע הדעת, שיחול עליו תמיד, יוכל ג"כ לצאת לפעמים מעיוניו ולעסוק בענינים מעשיים וצרכים חמריים, הכל לפי ערך תקון תשובתו.

ג.

פגם הברית, ע"י השחתתו המעשית ביסוד המוסר והשכל היותר נעלה, יסוד חיי העולם, חיי העתיד, פועל הוא באדם החשכה פנימית, שאי אפשר לו עוד להכיר לאמתתו כל ערך של כל ענין נחמד וקשר אמתי אל כל ענין תכליתי מוסרי, שהם כולם ענפים מהמוסר היסודי המחוקק למטרת חיי העולם של העתיד היותר גדול. על כן כל ציורי המוסר הם כו ברפיון וצריכים סעד גדול, וגם כל דבר קל מפריע לו ממהלך שלמותו. אבל אחרי ההתגברות בתשובה מאהבת ד', עם העיון באגדה, שמתוך כך אז האדם מכיר את מי שאמר והיה העולם, מאיר עליו כח יסוד הטוב. אז הוא מתעלה מתחלה ע"י עצם נקודת האמונה, אע"פ שאינו מרגיש בבירור ציור פנימי, ואח"כ משתלם בו ג"כ האור הפנימי, והריחוק עצמו נעשה קירוב, שמתוך שאור הצדק המורגל אינו פועל עליו כבר להחיותו מוצא הוא בעצמו עז צמאון להעלות את הציורים למעלה יותר עליונה, ונמצא שהזדונות מתהפכים לזכיות (ה).

(א) ע' אורות התשובה פרק א.

(ב) ע' מוסר אביך פ' ב ד.

(ג) שופטים ה לא. שבת פח :

(ד) ספרי עקב מט.

(ה) ע' יומא פח.

אורות הקודש ג, דרך הקודש (עמ' רצו - שא)

הִסּוּד הַתּוֹלְדָתִי וְהַמְּאֻלָּאִי

המחשבה היא ההתגלות הנצחית אשר לאדם, שבהדיבור היא מתגלה, והיא נובעת בדרך ישרה מהצד הנצחי אשר בנטיה המינית, ביסוד התולדתי אשר לו בערך חייו. ומובן הדבר, שכפי הערך אשר המחשבה האצילית בטהרתה תופיע באורה על כח המילולי של האדם, יבוסס ביותר עז החיים היסודי אשר בנטיה המינית שלו על הבסיס היותר אציל וחסון שבקדושה העליונה, והאור הפנימי של החיים בכל עזו יזרח בכח הדיבור, ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור.

תְּקוּן הִסּוּד וְהַצְּוֵאוֹת

המבט המוסרי העליון, הנובע מההכרה האלהית העליונה, קובע את עיקר חותמו על יחס הרצון למגמה המינית, שהוא הצד הנצחי הבלתי סופי, שהוא כמוס במהותו של אדם. אין בזה ספק, שבאוצר נקודה זו כל החמודות העליונות נגזרות, וכל התיאוריה רבת הערך, הסובבת לתקן יסוד קודש זה, להפנות את הנטיה המינית וענפיה ביסודה למגמת הקדושה של החיים, הרי היא הפינה היסודית בכל ערכי המוסר, המבססים את

העולם האנושי, הפנימי והחיצוני. וימים יבאו והתרבות הכללית תביט בהערצה נשגבה על הוד אלוה, הפרוש בתוך המחשבות, הנראות כחשכות לעומדים בגסות הנטיה ובשובבות הדעת מחוץ למחנה ישראל, המקושרות בתיקוני היסוד, וכל דברי הצומות וזעקותם, אשר לשובבים, שבמוסר הרזי. אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה.

תהפוכות הנטיות הטבעיות

ההתעוררות של המדע החדש על דבר הנטיה הטבעית שיש לאיזה בני אדם מראשית יצירתם למיז, ובשביל כך חפצים הם לעקור את המחאה המוסרית בזה, אבל דבר אלהינו יקום לעולם. וכבר פירש בר קפרא על זה, תועבה תועה אתה בה, שהיא נטיה רעה, שצריך אדם וכללות האדם להלחם עליה. ומקצת הטינה שאולי תמצא אצל יחיד באופן שאי אפשר לעקרה, זה ראו חכמים מראש ואמרו על זה, כל מה שאדם רוצה כו', משל לדג הבא מבית הציד, רצה לאוכלו צלי שלוק מבושל אוכלו. ובזה העמיקו בטבע האדם עד לחמלה על המקולקלים בראשית יצירתם. ומכל מקום העירו, חגרין מפני מה הויין מפני שהופכין את שולחנם. ואף על פי שאינה הלכה, מכל מקום היא סיחה של מלאכי השרת, דהיינו חכמים הדומים למלאכי ד', וכל עם ד' על פיהם יחנה ויסע. וכל הנותר בציון ונשאר בירושלם קדוש יאמר, וישנא תהפוכות, ודרך ישרים סלולה.

תקון הברית והרצון

עיקר תיקון פגם הברית הוא קידוש הרצון והארתו הברורה, עד שהרצון היותר חזק מצד הטבע הגופני, שיש לו שורש בקדושה חזק מאד מפני הופעת החיים שבו, שהוא הרצון של נטיית המין, אור הקדושה שופע בו כל כך עד שהצד הקדוש שבו הוא הרודה בחיים וממשיך את פעולתו והופעתו. והצד של החול, וקל וחומר של הטומאה שבו, הוא בטל לגמרי לצד הקודש, ואז באמת לא יקרב נגע באהלו, ונעשה צדיק משומר מכל מוקש, וכשהרצון עולה במדרגה עליונה של קודש כזאת, אז הוא מתברר גם מכל מדות רעות ומכל מעשים רעים שבעולם, אפילו מהדברים היותר קלים שהאדם דש אותם בעקביו. יצרא דערייות יוכל ללפף את האדם יותר עמוק מהשורש של קישור החיים שלו עצמו, מפני שהוא נעוץ בנטיית המשך החיים של הדורות כולם. ולעומת זה בקדושה יכולים לעלות על ידי קדושת הברית למדרגת דוגמא של צדיק בכל הדורות. שני לזה הוא ענין חמדת גזל, שהרכוש הוא גם כן מעמיד על רגליו את הדורות בתור ירושה, שאהבת הקנין הרעה, תוכל להשפיל מאד, והטובה שבקדושה תוכל לעלות למרומי החיים ועליוניותם.

קדושת הניווט והמשפחה

מצד קדושת המעשה וקדושת המחשבה, הפועלת לקבע קדושת הטבע והרצון ביסוד יסודו, עד לקדושת הזיווג בעצמות הטבע הטהור והקדוש, כדוגמת האדם לפני החטא, ולמעלה למעלה גם על ידי השאיפה לקדושת עולמים זו, מתעדן כל הקישור הנפשי, ויחס המשפחה מתקשר בחוטי קודש קדשים, שהם חזקים ואמיצים מאד, וגורם שפע חיים ארוכים לתולדותיו. ומיסוד צדיק כזה מושפע שפע החיים והעדינות, העז והאומץ, וגם ישות החיים בגדולה, וגוברת עז על כל החיים, על כל הנלווים אליו, על כל הדור, על כל העולם. אומץ מוסיף אומץ, חיים ממשיכים חיים, כבוד ותפארת מזהיר תפארת והדרת קודש על כל.

הנטיה המינית לצאתי

הנטיה המינית הולכת היא וזורמת אל העתיד, אל שכלול החיים, שיביא הזמן, את חיי העולם הבא בעולם הזה, ומתוך שהחיים העתידיים הנם מלאים הוד ונועם מלא, על כן גדולה היא שאיפת החפץ ועז הרצון של נטית עולמים זאת, והקדושה המגמתית רק עליה היא משרה את אורה, והנפש הטהורה מנהגת את נטיה זו למגמתה, בגידור התורה, החכמה, היושר והצניעות, מקורי הצדק. כל מאן דנטייר ברית איקרי צדיק. ויסוד קדושתן של ישראל הוא קשור בעולם העתיד, ורוח קדושה הולך וחופף על כלל האומה ופרטיה. ועמך כלם צדיקים.

קשר הברית והטוב הצולמי

הטעם העתיק של המילה, המעטת תאות המין, הוא חובק כללים רחבים של המדע. קשר הברית, להיות לך לאלהים ולזרעך אחריו, של דעת אחדות ד', הקשור במילה, משולב הוא עמה קשר עצמי, מבשרו יחזה אדם אלוה. אם יש באדם כח לאחד את כל כחות נפשו וכל נטיותיו למטרה שכלית ומוסרית אחת, כבר רואה הוא את האחדות בעולמו הפנימי, והאחדות של העולם הכללי מתבררת אצלו יותר ויותר. וכשהוא מוצא שכחותיו פרודים הם, כשאינו יכול לציייר שלטון כללי על נטיותיו ותאותיו, אז מחליט הוא, שהעולם הגדול כמוהו מפורד הוא גם הוא, ושאיין אחדות במציאות. התאווה המינית כוללת בעצמותה, ובסעיפי התאות החמריות הדמיוניות והרוחניות הכלולים בה, את החלק היסודי מכל הנטיות כולן, אם היא עומדת באדם במצב כזה, שהרוח האצילי שבו יוכל לעלות גם עליה להקיפה, לאחדה עם כל המון הכחות הגשמיים והרוחניים שבאדם למטרה אחת מוסרית עליונה, אז האחדות מתגלה בעצמותו, וגילוי האחדות האלהית מתחזה בו בבשרו. השיקוע של רוח האדם בתוך תאות המין עד לכדי צלילה גמורה, עד לכדי אוטם האידיאליות והמוסריות בחוגה, גרמה את תכונת הערלה, והמעמד הפתולוגי הזה הוא נושא עליו בגויה את האימוץ של נטיה זו בצורתה היוצאת מחוג האידיאליות והמסירה המוסרית המגמתית. מובן הדבר, שההשקפה הפסימית בעולם, שהיא נאותה לירידה מוסרית, היא נותנת כח דוחף להנתקתה של תאות המין מן האידיאליות, שכיון שהמציאות בכללה היא רעה רבה, איך יהיה אידיאל להרבות יצורים אומללים. ולפי זה לכל הנטיה כולה אין שורש באידיאל, רק התפרצות התאווה היא שעושה את דרכה. לא כן היא השקפת הטוב העולמי, ההשקפה האופטימית, של וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, היא נותנת מקום לאידיאליות להתפשט גם על הנטיה המינית. ואם ירד טבע הבשר ויצר לב האדם עד כדי התפתחותה של הערלה, הנה יסול לו האדם את דרכו האצילית בתיקון ברית קודש, על ידי המילה, ואז ימצא את כל כחותיו נטויים למטרה כללית אידיאלית קדושה, ומבשרו יחזה אלוה, ויקדש את קדוש ישראל, ד' אחד.